

Jf. adresseliste

Saksbehandler: Finn O. Meling
Telefon direkte: 45427874
Vår dato: 03.06.2021
Vår referanse: 17/01797-8

Høring - nye FUA-områder i Sør-Norge

Luftfartstilsynet sender med dette på høring forslag til nye militære treningsområder (FUA-områder) i luftrommet i Sør-Norge. I tilknytning til dette foreslås også nye områder for seilflyaktivitet.

Frist for å komme med høringsinnspill er 30. august 2021. Høringsinnspill kan sendes til Luftfartstilsynet på postmottak@caa.no, og bes merket med saksnummer 17/01797.

Nedenfor redegjør vi nærmere for bakgrunnen for og prosessen knyttet til fastsettelsen av områdene.

Bakgrunn

Forsvaret har overfor Luftfartstilsynet uttrykt ønske om en videreutvikling av luftrommet i Sør-Norge for å tilfredsstille behovene for militære treningsområder, samtidig som den sivile flytrafikken blir ivarettatt gjennom prinsippet om fleksibel bruk av luftrommet.

Dette har sammenheng med at Forsvaret forventer et økt behov for luftrom til trening og øving i Sør-Norge når norske kampfly i større omfang etter hvert skal operere fra Ørlandet, herunder innføring av F-35 kampfly. Det har også blitt vist til at flere store luftromsprosjekter er gjennomført i Norge, og at luftromskonsepter som Free Route Airspace (FRA) og pre-taktisk koordinering mellom sivile og militære luftromsbrukere ved bruk av Flight Plan Buffer Zones (FBZ) er etablert som virkemidler. Treningsområdene i Sør-Norge har imidlertid ikke blitt oppdatert for å utnytte dette effektivt.

Luftfartstilsynet har registrert det samme behovet som Forsvaret påpeker. De luftromsblokkene som benyttes i dag, er utformet og valgt med blick til at en stor del av Forsvarets kampflytrening skjer i Nord-Norge. Når hoveddelen av kampflyaktivitetene fremover vil skje med utgangspunkt på Ørlandet, og en ny kampflytype tas i bruk, synes det klart at dette vil endre Forsvarets behov for treningsområder.

Kort om FUA

Dagens bruk av militære treningsområder i luftrommet baserer seg på modellen for fleksibel bruk av luftrommet (FUA). Denne modellen bygger på tanken om at luftrommet ikke bør oppdeles i rent sivile eller rent militære områder, men heller bør anses som ett sammenhengende rom, der det i størst mulig grad skal tas hensyn til alle brukeres behov.

Luftfartstilsynet / Civil Aviation Authority

T: +47 75 58 50 00
F: +47 75 58 50 05
E: postmottak@caa.no

Postadresse:
Postboks 243
8001 BODØ

Besøksadresse:
Sjøgata 45-47
8006 BODØ

Fakturaadresse:
fakturamottak@caa.no

Fakturamottak DFØ
Postboks 4746
7468 TRONDHEIM

Enkelt fortalt går FUA-modellen i Norge ut på at store deler av luftrommet er delt inn i virtuelle blokker som Forsvaret kan reservere for de periodene de har bruk for det, hovedsakelig for daglig trening. Forsvaret bestiller de blokkene de trenger på daglig basis, og til visse konkrete tidsperioder i løpet av dagen. Når den reserverte tidsperioden er utløpt, blir blokkene frigjort til fordel for sivil aktivitet.

Gjeldende regelverk

Det rettslige utgangspunktet for benyttelse av FUA-konseptet i norsk luftrom, er forskrift 13. mars 2007 nr. 266 om fleksibel bruk av luftrommet (BSL G 4-2). Denne forskriften gjennomfører forordning (EF) nr. 2150/2005 om felles regler for fleksibel bruk av luftrommet (FUA-forordningen) i norsk rett.

Det følger av BSL G 4-2 § 4 første ledd at «Luftfartstilsynet skal utføre de oppgaver som fremgår av artikkel 4 nr. 1 bokstav a) til n) i FUA-forordningen».

FUA-forordningen artikkel 4 viser til at medlemsstatene blant annet skal utføre følgende oppgaver:

- b) regelmessig undersøke brukerbehovene,
- c) godkjenne de aktiviteter som krever et reservert luftrom eller restriksjonsområde,
- d) fastsette midlertidige luftromsstrukturer og tilknyttede framgangsmåter for å tilby ulike alternativer for reserverte luftrom og rutevalg,
- e) fastsette kriterier og framgangsmåter for innføring og bruk av justerbare horisontale og vertikale grenser for det ønskede luftrommet, slik at det kan legges til rette for flere ulike typer flygeveier og endringer av flyginger på kort varsel,
- f) vurdere de nasjonale luftromsstrukturene og det nasjonale rutenettet med det formål å planlegge fleksible luftromsstrukturer og framgangsmåter.

Forslaget til nye områder

Som følge av de plikter som fremkommer av FUA-forordningen artikkel 4, og som påligger Luftfartstilsynet, ba Luftfartstilsynet i april 2019 Forsvaret og Avinor Flysikring AS om å i fellesskap utarbeide et forslag til ny struktur for FUA-luftromsblokker i Sør-Norge.

I prosessen med å utarbeide et slikt forslag har Luftfartstilsynet blitt regelmessig konsultert og oppdatert, særlig gjennom FUA RE (rådgivende ekspertgruppe for fleksibel bruk av luftrommet), som er en ekspertgruppe opprettet under den sivil-militære komitéen som er beskrevet i BSL G 4-2 § 4. Også luftromsbrukerne har blitt konsultert gjennom NASMAC, som er et forum for konsultasjon om bruk av nasjonalt luftrom opprettet i regi av Luftfartstilsynet.

Avinor Flysikring AS oversendte 12. mai et endelig forslag om nye FUA-områder i Sør-Norge til Luftfartstilsynet. Dokumentet ligger vedlagt, og beskriver i tekst og bilder de nye foreslåtte områdene fra Trøndelag og sørover. Det er også lagt ved et forslag til nye områder tilrettelagt for seilflyaktivitet.

Luftfartstilsynets vurdering

Luftfartstilsynet har vurdert forslaget som er oversendt fra Avinor Flysikring AS. Vi finner at forslaget er godt gjennomarbeidet, og at det svarer til de innspill og forventninger som er signalisert underveis i prosessen med utarbeidelse av det.

Overordnet og forenklet kan den foreslåtte FUA-områdestrukturen beskrives slik at den er laget for å sikre at ikke sivil rutetrafikk blir rammet i større grad enn nødvendig. Store deler av Østlandet og Vestlandet er fritt for FUA-områder, mens det for viktige flygeakser er laget luftromsblokker som skal kunne fungere som korridorer som er tilpasset rutetrafikken, både for transatlantiske fly og for innenlandske ruter. Det er lagt opp til at ingen flyplasser vil måtte stenges, med mulig unntak for kortere perioder under større øvelser. For seilflyaktivitet er det foreslått en del nye endringer av aktuelle områder.

Det er foreløpig noe åpent akkurat hvilken rettslig status de foreslåtte FUA-områdene og seilflyområdene vil få. Luffartstilsynet er i sluttfasen med arbeidet med ny forskrift om luftromsorganisering, noe som kan få innvirkning på hvordan områdene fastsettes.

Under dagens regelverk er det mest nærliggende at FUA-områdene enten vil få karakter av å være restriksjonsområder eller fareområder, jf. forskrift om luftromsorganisering § 12. Særlig vil FUA-områder utenfor norsk territorialfarvann (12 NM) mest sannsynlig fastsettes som fareområder. Det samme vil trolig gjelde for seilflyområdene. FUA-områdene og seilflyområdene vil fastsettes på grunnlag av de reguleringer som gjelder på fastsettelsestidspunktet.

Luffartstilsynet er i prosess med å utarbeide mer detaljerte prosedyrer for bruken av FUA-områdene, og vi vil fastsette disse så snart de nye FUA-områdene er besluttet.

Med vennlig hilsen

Nina B. Vindvik
juridisk direktør
Direktoratsavdelingen

Henning R. Tennes
seksjonssjef
Flyplass og flysikring

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur.